

ΤΟ ΨΩΜΙ

Ὁρθία μπροστά στὸν καθρέφτη ἡ μάννα τοῦ Μιρούκη, χτενιζόντανε, ἔφερνε μ' ἓνα πλατὺ χτένι ψηλὰ τὰ μαλλιά της, καὶ μάζεψε ὕστερα τὲς ἄκρες τοὺς σὲ μιὰ στρογγυλὴ κοτσίδα, ποὺ τὴν στερέωνε μὲ μαῦρες φουρκέττες. Ἦταν μὲ τὸ πουκάμισό της ἀκόμα, κοντὸ ὥς τὰ γόνατα, καὶ ἡ μέση της, σφιγγόντανε ἀπῶνα κορσέ, παληὸ καὶ ξεφτισμένο ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ἀφοῦ τελείωσε τὸ χένισμά της, ἄλοιψε τὰ μάγουλά της μὲ πούδρα, ἔκατσε κάτου σ' ἓνα χαμηλὸ καναπέ, ἔσκυψε, πῆρε ἓνα παπούτσι, τὸ φόρεσε καὶ ἄρχισε νὰ τὸ κουμπώνει. Ἡ ὥρα περνοῦσε, ἔπρεπε νὰ πάει στὴν Ἐκκλησία, καὶ φοβόντανε πολὺ μὴν χάσει τὴν λειτουργία, μὴν ἀργήσει, μὴν φθάσει στὸ τέλος.

Ὁ Μιρούκης, τὸ παιδί της, κοιμώντανε στὸ κρεβάτι, τυλιγμένο τὸ κορμί του, μέσα σὲ μιὰ μπατανία κοκκινωπὴ. Εἶχε δουλέψει πολὺ τὴν περασμένη βραδυὰ στὸ τσαγκαράδικο ὥς τὲς τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα γιὰ ν' ἀποτελειώσει μιὰ μεγάλη παραγγελία παπουτσιῶν.

Ἡ μάννα του, εἶχε φόρεσει τώρα τὸ καπέλλο της καὶ τὸ στερέωνε στὸ κεφάλι της μὲ δύο μακροὺς καρφίτσες βαλμένες ἢ μιὰ ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μέρος καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τὸ δεξιό. Πῆρε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀλυσσίδα του ἓνα πέτσινο τσαντάκι, ἄνοιξε τὴν πόρτα, τὴν κλείδωσε, καὶ κατέβηκε τὴ σκάλα γλήγορα, γλήγορα...

Κάθε Κριακή, δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, καὶ ἂν καμμιά φορὰ τῆς τύχαινε κάποια δυσκολία, καὶ δὲν πηγαινε, τότε παραπονιούντε ὅλη τὴν ἐβδομάδα. Κοντὰ στὲς ἄλλες τὲς γυναῖκες ἄκουγε μὲ προσοχὴ τὸ Εὐαγγέλιο, καὶ ἅμα ὁ δεσπότης περνοῦτε ἀπ' μπροστά της κουνόντας τὸ θυμιατήρι ἐδῶ-κ' ἐκεῖ, τότε, ἔσκυβε, τὸ πρόσωπό της στὸ στήθος της, σταυροκοποῦντανε μὲ φόβο, καὶ μουρμούριζε

δυνὸ τρεῖς φορές «Κύριε-Ἐλέησον». Σὲ λίγο ὅταν ὁ ἴδιος ὁ παπᾶς ἔβγαινε πάλι, περπατώντας τώρα σιγὰ-σιγὰ, γιὰ νὰ κάνει τὸ γῦρο τῆς Ἐκκλησίας κρατόντας ψηλά, τ' ἅγια, τὸ δυσκοπότηρο, ἡ μάννα τοῦ Μιρούκη, ἔπεφτε ἀμέσως στὰ γόνατα, χτυποῦσε τὸ μέτωπό της πάνω στὲς μαρμαρένιες πλάκες, καὶ ψιθύριζε γλήγορα, γλήγορα λόγια ἀσυνάρτητα, κομμένα. Ἀμα τελείωνε ἡ λειτουργία ἄρχιζε ν' ἀσπάζεται τὴ μία πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅλες τὲς εἰκόνες τῶν ἁγίων. Καὶ τὴ στιγμή ποῦ τοιμαζόντανε νὰ φύγει δὲν λησμονοῦσε νὰ πάρει ἀπὸ τὸ διάκο ποῦ μοίραζε, ὅσο μπορούσε περισσό-τερα κομμάτια ἀντίδωρο, κολνόντας ὕστερα μὲ θέρμη, πάνω, στὴ λεπτὴ, στὴ ρόδινη, καὶ μαλακιὰ σάρκα τοῦ χεργιοῦ του, τὰ χεῖλια της.

Φθάνοντας στὸ σπίτι, ἡ πρώτη της δουλειὰ εἶτανε, προτοῦ ἀκόμα νὰ γδυθεῖ, ν' ἀνοίξει ἓνα συρτάρι τοῦ κομοῦ, νὰ πιάσει ἓνα κουτί χάρτινο, ἀπὸ πούδρα, νὰ τ' ἀνοίξει καὶ νὰ βάλει στὸ βάθος του τὰ κομμάτια τοῦ ἀντίδωρου. Καὶ τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα, τὸ πρωῒ, πρὶν νὰ πιεῖ τὸ τσαῖ της, ἔπιανε αὐτὸ τὸ κουτί, τᾶνοιγε, ἔπερνε ἓνα κομματι ἀντίδωρου, ἄνοιγε τὸ στόμα της, τὸ βάζε στὸ βάθος, ἀνάμεσα γλῶσσας καὶ οὐρανίσκου, καὶ τὸ μασοῦσε ἀργὰ-ἀργὰ, ἐνῶ ἔκανε τὸ σταυρό της. Μετὰ καθόντανε στὴ καρέκλα της, μπροστὰ στὸ τραπέζι, ἔριχνε ζάχαρι μέσ' στὸ τσαῖ, τὴν ἀνακάτευε μ' ἓνα κουτάλι καὶ τὸ ρουφοῦσε σὲ μικρὲς γουλιές, ἐπειδὴ ἦτανε πολὺ ζεστό.

Μόλις ξυπνοῦσε τὰ χαράμματα, ἔκανε τὴ προσευχὴ της, τὸ ἴδιο καὶ κάθε βράδυ ὅταν ἔπεφτε νὰ κοιμηθῇ. Κοντὰ στὰ κονίσματα ἔκαιε, πάντα ἓνα καντύλι, βαλμένο, μέσα σ' ἓνα φανάρι παστροκί, κρεμασμένο ἀπῶνα καρφὶ στὸν τοῖχο.

Ὁ ἄντρας της πέθανε νωρὶς λίγα χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο της καὶ τῆς ἄφηκε ἓνα παιδί τὸ Μιρούκη. Αὐτὸς δούλευε τώρα σ' ἓνα τσαγκαράδικο καὶ μὲ τὸ μισθό του, βάζοντας καὶ τὰ πλυστικά ποῦ κέρδιζε πλένοντας καὶ σιδερώνοντας ξένα ροῦχα, μπορούσε νὰ κρατᾷ δυὸ κάμαρες καὶ μιὰ κουζίνα, σ' ἓνα φτωχικὸ σπῆτι.

Πολλὲς φορές τσακωνόντανε μὲ τὲς γειτόνισσες καὶ τότε, παρατοῦσε τὴ δουλειά της, στὴ μέση, ἔβγαινε, στὸ παρᾶθυρο, τὲς ἔβριζε, τὲς ἔφτυνε, τὲς μούντζωνε μὲ τὰ δυὸ της χέρια ὀλάνοιχτα. Δὲν εἶχε σκέψη μὲ καμιὰ ἀπ' αὐτὲς

γιατί εἵτανε, ὑπερβολικὰ αὐστηρή, καὶ δὲν τῆς ἄρεζε νὰ συναναστρέφεται μ' ἀνθρώπους, ποὺ ἄλλα λὲν μπροστά.... καὶ ἄλλα κάνουνε πίσω.

* *

Εἶχε περάσει κάμποση ὥρα, ὅταν ὁ Μιρούκης στρέφοντας τὸ κορμί του ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ τοίχου ὅπου, τὸ εἶχε γυρισμένο, ἀνοιξε τὰ μάτια του. Κύτταξε ἐδῶ κ' ἐκεῖ μέσα στὴν κάμαρα καὶ δὲν εἶδε κανένα. Κατάλαβε τότε πὼς ἡ μάννα του πῆγε στὴν Ἐκκλησία. Ἀφοῦ ἔμεινε λίγο ἀκόμα στὸ κρεβάτι τίναξε τὴν πατανία πάνω ἀπὸ τὸ κορμί του, ἔβαλε τὸ ἓνα πόδι κάτω στὸ πάτωμα, ὕστερα τὸ ἄλλο καὶ βρέθηκε ὄρθιος.

Κάθισε σὲ μιὰ καρέκλα, πλάϊ στὸ τραπέζι. Ἔνοιωθε ἓναν πόνο στὸ κεφάλι. Ἔξυσε, λίγο τὰ μαλλιά του, μὲ τὰ νύχια του τὰ μαῦρα, καὶ κατόπι καθάρισε, μὲ τὰ δάχτυλά του τὲς τσίμπλες, ποῦ εἶχε στὲς ἄκριες τῶν ματιῶν του.

Πεινοῦσε καὶ γι' αὐτὸ σηκώθηκε καὶ πῆγε στὴν κουζίνα νὰ δεῖ ἂν εἶχε μείνει λίγο φαί ἀπὸ χτές. Σήκωσε μὲ τὸ χέρι του, τὸ καππάκι τῆς κατσαρόλας ἀλλὰ δὲ βρῆκε τίποτα μέσα. Ὅπως πάντα, κάθε Κυριακή, ἡ μάννα του ἔκρυψε τὸ φαί, γιὰ νὰ μὴ φάει προτοῦ νὰ τελειώσει ἡ λειτουργία. Ὑστερα ἔπρεπε νᾶναι καὶ νηστικός γιὰ νὰ πάρει καὶ ἀντίδωρο.

Καὶ ὅμως πεινοῦσε, πεινοῦσε τρομερά, τὸ στομάχι του ἦτανε ἄδειο. Ἔβγνε πάλι τὰ μαλλιά του μὲ τὰ νύχια του, ὅταν τὰ μάτια του πέσανε πάτω σ' ἓνα κομμάτι ψωμί, ποῦ βρισκόντανε στὴ γωνιά ἐνὸς ραφιοῦ. Τὸ κύτταξε κάμποσα λεπτὰ μὲ βλέμματα φοβισμένα. Νὰ τ'όπερνε; Ἄν τὸ μάθαινε ἡ μάννα του ὅμως, ἀλλοίμονο. Τότε θὰ τὸν ἔδερνε, καὶ θὰ τὸν ἄφινε, τὸ μεσημέρι στὸ τραπέζι νηστικό. Καὶ ὅλο κύτταξε, τὸ ψωμί αὐτό, ποῦ πάνω του περπατούσανε, ἀργά-ἀργά μυῖγες χωρὶς καμμιὰ ἀτόφισι. Στὰ τελευταῖα νίκησε τὸν ἑαυτό του, φοβήθηκε τὸ δάρισιμό ποῦ θὰ δελόντανε ἀπὸ τὴ μάννα του ἂν τὸ τρώγε καὶ γι' αὐτὸ ἔφυγε ἀπὸ τὴν κουζίνα, πῆγε μέσ' στὴν κάμαρα κ' ἔπεσε στὸν καναπέ.

Ὁ ἥλιος ἔμπαινε λοξὰ ἀπὸ τὸ παράθυρο, καὶ ζέστανε τὰ γυμνά του πόδια, καθὼς τὰ εἶχε σταυρωμένα μπροστά του, τ'ὄνα πάνω στ' ἄλλο. Ἐξω ἀπὸ τὸ δρόμο ἔφθανε μιὰ σιγανὴ βουή, φωνές, γέλοια. Τὰ σπουργίτια, κελαιδούσανε,

πάνω στὲς στέγες. Στὸ γαλάζιο καὶ καθάριο οὐρανό, κοπάδια μαύρων καὶ ἄσπρων περιστεριῶν πετούσανε ὅλα μαζί, κουνώντας, ρυθμικὰ τὶς φτεροῦγες τους. Μεσ' τὴ ψυχὴ τοῦ Μιρουκί, μιὰ ἐπιθυμία τοῦ ἦρθε ξαφνικά, νοιώθοντας, τὰ πόδια του, γλιστα ἀπὸ τὸ ζέσταμα ποῦ τοὺς ἔκανε ὁ ἥλιος. Πιεθύμησε τὴν ἐξοχή, τὴ χλόη, τὴ μυρωδιὰ τῆς κοπριᾶς, τὰ βώδια, τὰ δένδρα, τὰ λουλούδια, τὰ πουλιά...

Ἀμέσως ὁμως θυμήθηκε πῶς πεινοῦσε. Ἡ σκέψη αὐτὴ ποῦ ἔτσι ἀπότομα φανερώθηκε στὸ νοῦ του, τὸν ἔκανε νὰ πεινάσει ἀκόμα περισσότερο. Κατόπι θυμήθηκε καὶ τὸ ψωμί, ἓνα τετράγωνο κομμάτι, ξερὸ στὴν ἐπιφάνεια ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, μαλακὸ ὁμως μέσα.

Σηκώθηκε πάνω τότε καὶ πῆγε στὴν κουζίνα περπατώντας μὲ τὰ γυμνά του καὶ βρώμικα πόδια, μὲ τὰ μαλιά του ἀχτένιστα καὶ σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, μὲ τὸ πρόσωπο ὠχρό, καὶ γιομάτο ἐμπιασμένα σπιργιά, μὲ τὸνα ποδάρι τοῦ ἐσωδρακιοῦ του πεσμένο ὡς τὸν ἀστράγαλο, καὶ τ' ἄλλο ἀνεβασμένο ὡς τὸ γόνατο, μὲ τὰ μάτια του δίχως λάμψη, σβυσμένα, μὲ τὸ πουκάμισό του ξεκούμποτο ἀφίνογτας, νὰ φαίνεται, τὸ στῆθος, ἀδύνατο, ποῦ τὰ κόκκαλά του σχεδιάζονταν, καὶ ξεπετιόντανε πίσω ἀπὸ τὸ δέρμα του. Σὰν ἔφθασε στὴν κουζίνα στάθηκε καὶ κύτταξε τὸ ψωμί. Τὸ κύτταξε λιγωμένα, παρακλητικά, σὰν νὰ ἦτανε κάπου ἐκεῖ κοντὰ κάποιος κοὶ γύρευε ἀπ' αὐτὸν τὴν ἄδεια νὰ τὸ πάρει καὶ νὰ τὸ μασήσει. Ξαφνικά ἔνοιωσε μιὰ ζαλάδα, σάλια ὑγράνανε τὲς ἄκριες τῶν χειλιῶν του, δὲν ἀνθεξε πιά, σήκωσε τὸ χέρι του, τὸ τέντωσε ψηλὰ πρὸς τὸ ράφι, πῆρε τὸ ψωμί, τὸ κατέδασε, καὶ ἄρχισε νὰ τὸ τρώει. Τραβοῦσε μὲ τὰ δόντια του, κομμάτια μεγάλα καὶ τὸ στόμα του, σὲ λίγο γιομίζει ἀπὸ ψωμί, κάνοντας νὰ φουσκώνουν τὰ μάγουλά του.

Τὸ κατάπινε, ἀμάσητο σχεδόν, μ' ὄρεξη, μ' εὐχαρίστηση, δοκιμάζοντας μιὰ ἡδονὴ ποῦ τὸν δυνάμωνε, ποῦ τοῦ ἔδιωχνε τὴ ζαλάδα.

* * *

— Τώρα!

Εἶπε, ἅμα ἔφαγε τὸ ψωμί καὶ κάτω, πάνω στὶς πλάκες τῆς κουζίνας, μπροστὰ στὰ πόδια του, μένανε λίγα ψυχουλά σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ ποῦ πέσανε καθὼς κομμάτιαζε τὸ ψωμί.

Γύρισε γλήγορα, ταραγμένος, ἀνήσυχος μέσ' στήν κά-
μαρα κ' ἔπεσε στὸν καναπέ.

— Νὰ τὸ λησμόνησε ;

Σκέφθηκε σὲ μιὰ στιγμή.

— Ἄ μπᾶ, ὅχι θὰ τὸ ξέρει... Θὰ τὸ ξέρει.

Εἶπε σ' ἄλλη του σκέψη κουνώντας τὸ κεφάλι του.

— Μ' ἂν τόξερε δὲν θὰ τόκρυβε ; — Πῶς τᾶφισε...
Πῶς ; Ψιθύρισε τώρα μ' ἀπορία, κ' ἔμεινε γιὰ λίγο μὲ μά-
τια ἀκίνητα, συλλογισμένα.

Αὐτὴ ἡ σκέψη τὸν ἡσύχασε, τὸν συνέφερε καὶ ἔννοιωσε
μὲ ἀσφάλεια. Γι' αὐτὸ σηκώθηκε ἀπὸ τὸν καναπέ, στάθηκε
μπροστὰ στὸ παράθυρο κοιτάζοντας τὸν οὐρανὸ μὲ μάτια
πιὸ φωτισμένα καὶ πιὸ καθαρά τώρα.

Σκύβοντας τὸ κεφάλι του, σὲ μιὰ στιγμή, πρὸς τὰ
κάτω, εἶδε ἀριστερά, στὸ βάθος τοῦ δρόμου, τὴ μάννα του
νᾶρχεται, περιπατώντας γλήγορα, γλήγορα, μὲ τὸ φουσιάνι
της σηκωμένο ἀπὸ μπροστά, ἐπειδὴ εἶχε κοιλιὰ μεγάλη,
κρατώντας ἀπὸ τὴν ἄλυσσίδα του, τὸ τσαντάκι, ποῦ κουνιόν-
τανε ἐδῶ κ' ἐκεῖ.

Ἕνας φόβος πλημμύρισε, μόλις τὴν ἀντίκρυσε, τὴν
ψυχὴ τοῦ Μιρούκη. Τώρα ; Τώρα ; σκεπτόντανε καὶ δὲν
μποροῦσε νὰ σπρώξει τὲς σκέψεις του πιὸ μπροστά. Τὸ ξέρει ;
ἢ δὲν τὸ ξέρει ;

— Θέ μου... Θέ μου ψιθύρισε, ὑψώνοντας τὰ μάτια
του, πρὸς τὰ δοκάρια τοῦ νταβανιοῦ.

Ἕνας κρότος ἀκούστηκε στὴν κλειδωνιὰ τῆς πόρτας
ποῦ σὲ λίγο, ἄνοιξε καὶ ἔμπαινε ἡ μάννα του. Προσπάθησε
τώρα νὰ γίνεи ἡρεμος καὶ ἀδιάφορος.

— Καλημέρα, μαμά, φώναξε κ' ἔτρεξε μπροστὰ της.

— Καλημέρα τ' ἀπάντησε ἐκείνη, ἐνῶ ἔβγαζε τὸ κλειδὶ
ἀπὸ τὴ πόρτα ποῦ τὴν ξανακλείδωσε ἀπὸ μέσα.

Καὶ στρέφοντας, τὸ πρόσωπό της μπρὸς τὸ Μιρούκη,
τὸν ρώτηξε,

— Πῶς τὰ πέρασες ; κοιμήθηκες ; χόρτασες ὕπνο ;
Ἔ ; ζευζεύκη !

Καὶ τοῦ τσιμποῦσε τὰ μάγουλα.

— Οὐ οὐ τῆς εἶπε ἐκεῖνος κουνώντας τὰ χέρια του,
στὸν ἀγέρα.

Κατὰ τὴ συνήθειά της, ἡ μάννα του, προτοῦ νὰ βγά-
λῃ τὸ καπέλλο της, προτοῦ νὰ λύσει τὸν κορσέ της, ποῦ

τῆς στενοχωροῦσε τὸ κορμί καὶ τὴν ἔκανε νὰ ιδρώνει, νὰ λαχανιάζει, ἀνοίξε ἀμέσως τὸ συρτάρι τοῦ κομποῦ, πῆρε τὸ κουτί τῆς πούδρας, τὸ ξεπέπασε, καὶ ἀπύθωσε στὸ βάθος τὰ κομμάτια τοῦ ἀντίδωρου. Ξαφνικὰ γυρίζοντας, τὸ κεφάλι τῆς πρὸς τὸν Μιρούκη τοῦ εἶπε :

— "Ελα... Νά, φάε καὶ σὺ ἓνα κομμάτι· εἶνε ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ παπᾶ—Μὴν ξεχάσεις νὰ κάνεις ὕστερα τὸ σταυρό σου.

Ὁ Μιρούκης τρόμαξε, ἔννοιωσε ἓνα μεγάλο φόβο, σκέψεις πολλὰς παρουσιασθήκανε στὸ νοῦ του, ποῦ τὸν ἐμποδίζανε, ν' ἀπαντήσει σὲ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὰς ξεχωριστά. Νὰ πάρει, τὸ ψωμί, ἀφοῦ ἔφαε τὸ ἀντίδωρο δὲν ἦτανε νησιτικός; Νὰ τῆς πεῖ τὸ φταῖσμα του; Νὰ πέσει στὰ γόνατά της καὶ νὰ τὴν παρακαλέσει νὰ τὸν συγχωρέσει; Τί νὰ κάνει; Τί νὰ κάνει;

— "Ελα λοιπόν;... δὲν μπορῶ νὰ σὲ περιμένω.. Πᾶρε.

"Ακουσε τὴ φωνὴ τῆς μάννας του.

Φοβήθηκε μὴν προδοθεῖ, καὶ γι' αὐτὸ σήκωσε τὸ χέρι του, καὶ μὲ δάχτυλα ποῦ τρέμανε ἑλαφρά, πῆρε τὸ κομμάτι τοῦ ἀντίδωρου ποῦ τοῦ ἔδινε ἡ μάννα του, τὸ ἔφερε στὸ στόμα του, καὶ ἄρχισε νὰ τὸ μασσᾷ ἐνῶ ἔκινε ἀργὰ ἀργὰ τὸ σταυρό του.

— Τώρα θὰ δοῦμε βουχήθηκε ἡ μάννα του, καὶ τὴν ἴδια στιγμή γέλασε σατανικά. Ὁ πειρασμὸς σὲ νίκησε. "Εφαιες τὸ ψωμί ποῦ εἶχα στὸ ράφι; "Α νὰ δοῦμε τώρα.

Καὶ πῆγε γλήγορα, γλήγορα στὴν κουζίνα, χτυπώντας τὰ παπούτσια της στὸ πάτωμα, καὶ ἀφίνοντας ἓνα ἑλαφρὸ θόρυβο, πίσω της ἀπὸ τὰ ρούχα της ποῦ τριβόντανε καθὼς περπατοῦσε.

Ὁ Μιρούκης τὰ σάστισε, τρόμαξε, ἤθελε νὰ φύγει, νὰ πέσει ἀπὸ τὸ παραθύρο, νὰ βρεθεῖ στὸ δρόμο μακριὰ ἀπὸ τὴ μάννα του.

— Βρὲ σύ;

Τὴν εἶδε ξαφνικὰ μπροστά του μὲ διπλωμένα τὰ δύο της χέρια πάνω στὸ φουσκωμένο ἀπὸ τὸ κορσέ της, στήθος, καὶ τὸν κυττᾷ μὲ μάτια γουρλωμένα, ἀκίνητα, ποῦ λάμπανε.

— Τό φαιες βρὲ σύ; Τό φαιες; Πόσες φορές σοῦ εἶπα νὰ μὴν τρῶς τὴν Κυριακή. "Ε; Πόσες φορές; Καὶ δὲν μ' ἀκοῦς; Κύττα ἐδῶ, μὴ σκύβεις τὰ μάτια σου κάτω. Βρὲ, σύ, δὲν πιστεύεις Θεό; Οἱ Ἑκκλησιᾶς σημαίνουνε, οἱ πα-

πάδες ψάλλουνε, ὁ κόσμος προσεύχεται, καὶ σὺ μωρὲ τρῶς
σὰν νὰ μὴν εἶσαι χριστιανός; Καὶ πῶς δὲν μὲ φοβήθηκες;
Ἔ; Πῶς δὲ μὲ φοβήθηκες; Φτού!

Μιὰ βαρὴὰ φτυσιὰ τινάχτηκε πάνω στὸ πρόσωπο τοῦ
Μιρούκη. Ἐκεῖνος ἄρχισε ἀμέσως νὰ κλαίει.

— Μάννα μου... Μάννα μου... Πεινοῦσα.. Δὲ μπο-
ροῦσα νὰ κρατηθῶ ἄλλο. Ἀπὸ χτὲς τὸ βράδυ ἔμεινα νηστι-
κὸς μάννα μου.

— Δὲν μποροῦσες νὰ κρατηθεῖς; Ἀμ' δὲ ρωτᾷς ἐγώ;
Ἔβαλα στὸ στόμα τίποτ' ἐγώ; Μὲ στομάχι ἀδειανὸ εἶμαι
ἀπὸ χτὲς τ' ἀπόγευμα; Καὶ ὅμως ἄνθεξα γρηᾶ γυναῖκα ποῦ
ἀνεβαίνω κάθε μέρα τόσα σκαλιά, γιὰ νὰ πάω στὴ ταράτσα
καὶ ν' ἀπλώσω τὰ ρούχα.... Καὶ σύ; νέος; παιδί; δέκα τεσ-
σάρω χρονῶ; δὲν μοῦ ἄνθεξες; ἀλλ' ἐννοια σου — καὶ
κουνοῦσε τὸ δάχτυλο της κάτω ἀπὸ τὴ μύτη τοῦ Μιρούκη—
ἐγὼ ἐπίτηδες ἔβαλα τὸ ψωμί. Νὰ δῶ θὰ τ' ἀγγίξεις; θὰ
τὸ φᾶς; Θέλησα νὰ σὲ δοκιμᾶσω, ἂν εἶσαι χριστιανός, νὰ
δῶ πόσο ἀντέχει ἡ πίστη σου... Καὶ σύ; Καλὰ μοῦ τὴν ἔ-
φερες.. Νά! γιὰ νὰ μάθεις ἄλλη φορὰ.

Τὸ χέρι της σηκώθηκε στὸν ἀέρα, καὶ ἡ ἀνοιχτὴ ἡ
παλάμη της, βαρειά, ἔπεσε πάνω στὸ μάγουλο τοῦ Μιρούκη
μ' ἓνα δυνατὸ κρότο.

Ἐκεῖνος ἔμπιξε ἀμέσως, ἄγριες, σπαραχτικὲς φωνές.

Μάννα μου... Μάννα μου... Φθάνει... Ὅχι ἄλλη φορὰ..
ὄχι δὲ θὰ τ' ἀγγίξω... Ἀχ μάννα μου.

Κ' ἔκλαιε προσπαθώντας νὰ ξετινάξει, τὸ μπράτσο του
ἀπὸ τὰ δάχτυλα τῆς μάννας του, ποῦ τὸ κρατοῦσανε σφιχτά,
ἐνῶ μὲ τὸ ἄλλο χέρι της ἐκείνη, τοῦ ἔδινε μπάτσους, δυ-
νατούς, βαριούς.

— Νὰ Ἀθεε... Νὰ Μασσόνε.... Νὰ ἀντίχριστε... Νὰ
μαγαρισμένε.

Ἐξω ἀπὸ τὸ δρόμο ἔφθανε μιὰ σιγανὴ βουή, φωνές,
γέλοια. Τὰ σπουργίτια κελαϊδοῦσανε πάνω στὲς στέγες.
Στὸν γαλάζιο καὶ καθαρὸ οὐρανὸ κοπάδια μαύρων καὶ
ἄσπρων περιστεριῶν, πετούσανε, ὅλα μαζύ, κουνώντας
ρυθμικὰ τὰς φτερούγες των.